

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

ГАЙДЕНКО СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 658.1:643

**ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Величко Вікторія Валеріївна,
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова,
доцент кафедри економіки підприємств,
бізнес-адміністрування та регіонального
розвитку.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Ніколаєв Всеволод Петрович,
Національна академія державного
управління при Президентові України,
професор кафедри публічного управління
та публічної служби;

кандидат економічних наук, доцент
Бережна Алла Юріївна,
Регіональне відділення Фонду державного
майна України по Полтавській області,
начальник.

Захист відбудеться «08» грудня 2017 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 у Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17, зал засідань Вченої ради (конференц-зал №1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: 61002, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17 та на сайті <http://radaecon.kname.edu.ua>.

Автореферат розісланий «08» листопада 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Функціонування підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ) України в умовах мінливого зовнішнього впливу з боку як споживачів, так і держави характеризується неефективністю виробництва та низькою якістю послуг. Нездатність підприємств ЖКГ протистояти зовнішнім викликам у значній мірі спричинена низьким загальним рівнем управління та стратегічного управління зокрема.

У порівнянні з житлово-комунальною сферою західних країн, яка функціонує на засадах сталого розвитку, очевидно, що суттєвого вдосконалення в Україні вимагають як державне регулювання ЖКГ, підтримка виробників і споживачів послуг з боку місцевих органів влади, так і з урахуванням такої підтримки як методи стратегічного управління розвитком на рівні самих підприємств ЖКГ.

Найбільш проблемними внутрішніми питаннями функціонування підприємств ЖКГ є, з одного боку, зношеність основних засобів та житлового фонду, а з іншого боку - обмеженість надходження фінансових ресурсів, у першу чергу, надходжень від споживачів, що спричиняє стійку збитковість їхньої діяльності: відсутність власних коштів не тільки для модернізації, а, навіть, для підтримки функціонування підприємств ЖКГ.

У таких умовах необхідно переосмислити підходи до формування пріоритетів та реалізації відповідних стратегій розвитку підприємств ЖКГ порівняно зі стандартними методами стратегічного управління підприємствами різних галузей у ринковому середовищі.

Питанням розвитку житлово-комунальної галузі та її підприємств присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: А.Є. Ачкасова, А.Ю. Бережної, В.М. Бабаєва, П.Т. Бубенка, В.В. Бузирева, В.В. Величко, І.В. Запатріної, О.В. Димченко, О.А. Карлової, Т.М. Качали, Ю.М. Манцевича, В.П. Ніколаєва, В.О. Онищенко, Г.І. Онищука, В.Т. Семенова, В.І. Торкатюка, В.І. Чиж, Л.М. Шутенка та ін.

Теоретико-методичні положення щодо розробки й впровадження стратегій розвитку підприємств обґрунтовані в дослідженнях І. Ансофа, М.І. Долішнього, П. Друкера, Г. Мінцберга, Т.В. Момот, Г.В. Назарової, М. Портера, І.М. Писаревського, В.П. Решетило, О.М. Тищенко, Н.В. Чебанової та ін.

Водночас практика свідчить, що залишаються не вирішеними питання адаптації загальних методів стратегічного управління до формування у сучасних умовах життєздатних стратегій та їхньої реалізації на житлово-комунальних підприємствах (ЖКП) України, розробки відповідних механізмів впровадження, враховуючи особливості взаємодії підприємств зі споживачами, постачальниками ресурсів, державними органами влади та іншими зацікавленими особами.

Необхідність вирішення представлених проблем на підприємствах ЖКГ, їх актуальність та теоретико-методична значущість обумовили вибір теми, мети і завдань дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідних тем Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова: «Економіко-організаційне забезпечення функціонування підприємств ЖКГ в сучасних економічних умовах» (державний реєстраційний номер 0112U001829, 2011-2014 рр.) - автором проаналізовано динамічні характеристики якості послуг, обґрунтовано нормативно-правове забезпечення стратегічного розвитку житлово-комунального комплексу регіонів в сучасних умовах, розраховано вплив розрахунків населення за житлово-комунальні послуги на формування ефективної тарифної політики у ЖКГ, визначено складові контролю якості послуг в моделі розвитку ЖКГ; «Науково-методологічні основи полідімensionального формування синергетичних інвестиційно-інноваційних структур девелопмента в житлово-комунальному комплексі України» (державний реєстраційний номер 011U010508, 2015 р.) - автором сформовано та визначено статистичні показники для оцінки стану та тенденцій розвитку ЖКГ; «Підприємництво як стратегічний фактор розвитку бізнес-середовища регіону» (державний реєстраційний номер 0116U005497, 2016 р.) - автором удосконалено наукові складові розробки стратегій розвитку підприємств ЖКГ на основі сценарного підходу; а також у господарській тематиці: «Розрахунок впливу на результати діяльності підприємства впроваджених та запланованих заходів ресурсозбереження» (договір підряду за № 370-16/П-23/9-НР/16, 01.09.2016 р.) - автором обґрунтовано аналітичний розрахунок впливу окремих факторів на зміни валового прибутку КП «Харківводоканал». Дисертаційна робота пов'язана зі Стратегією сталого розвитку Харківської області до 2020 року та виконання Постанови Кабінету Міністрів України №386 від 06.08.2014 р. «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р.».

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо методів і організації формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення таких *завдань*:

- дослідити напрями і моделі функціонування та розвитку ЖКГ за кордоном, можливості їхнього застосування в умовах України;
- визначити цілі і задачі стратегічного управління та специфіку формування стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства;
- проаналізувати стратегічні проблеми розвитку підприємств ЖКГ України та Харківської області зокрема;
- визначити роль державного регулювання ЖКГ у забезпеченні розвитку підприємств галузі;
- запропонувати модель стратегічного управління розвитком на рівні підприємств житлово-комунального господарства;
- обґрунтувати вибір системи стратегічних показників розвитку підприємств житлово-комунального господарства;

- розробити сценарний підхід до вибору стратегій розвитку для підприємств житлово-комунального господарства;
- запропонувати механізм реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних підходів щодо формування та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувались загальнонаукові й спеціальні методи: *систематизації* (для узагальнення наукових підходів щодо визначення стратегій розвитку підприємств ЖКГ); *системного аналізу* (для обґрунтування висновків дослідження); *абстракції та аналогії* (для виявлення особливостей функціонування підприємств ЖКГ); *економічного та SWOT-аналізу* (для визначення слабких і сильних сторін ЖКГ з урахуванням відповідних можливостей і загроз); *кореляційно-регресійного аналізу* (для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між факторами, що впливають на рівень оплати населення за житлово-комунальні послуги); *експертних оцінок* (для визначення напрямів щодо забезпечення розвитку підприємств ЖКГ); *графічно-аналітичний метод та сценарний підхід* (для формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ).

Інформаційною базою наукового дослідження є законодавчі й нормативно-правові документи Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, дані Державної служби статистики України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Харківського обласного управління статистики, фінансова й статистична звітність підприємств житлово-комунального господарства, а також науково-методичні публікації, матеріали періодичних видань, електронні ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:
удосконалено:

- поняття «стратегія розвитку підприємств ЖКГ», яке, на відміну від існуючих, з урахуванням галузевої специфіки та конкретних умов України визначене як комплекс довгострокових керованих дій, спрямованих на удосконалення якості надання послуг споживачам на основі використання методів, інструментарію, моделей, орієнтованих на досягнення кількісно визначених цілей у контексті узгодження інтересів і можливостей споживачів, підприємств ЖКГ, територіальної громади, держави та інших зацікавлених осіб;
- систему інформаційно-аналітичного та методичного забезпечення процесу розробки і реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ, використання якої, на відміну від існуючих методів стратегічного управління, передбачає, з урахуванням цілей, результатів оцінювання стану та напрямів розвитку конкретних підприємств ЖКГ, сформувані і реалізувати стратегії, які

враховують трансформації у зовнішньому середовищі, стан підприємств та особливості взаємодії з зацікавленими особами;

- підхід до визначення стратегічних економічних індикаторів управління розвитком підприємств ЖКГ за допомогою моделювання причинно-наслідкових зв'язків між трьома групами факторів: що визначаються споживачами (рівень оплати населенням за житлово-комунальні послуги, грошові доходи і/або сукупні ресурси домогосподарств, у тому числі заробітна плата); що характеризують стан підприємств (кредиторська і дебіторська заборгованості, у тому числі, населення); що відображають тарифну політику держави (рівень відшкодування затвердженими тарифами фактичної собівартості житлово-комунальних послуг);

- сценарний підхід до формування стратегій розвитку підприємств ЖКГ, який у доповнення до існуючого, дозволяє здійснити вибір відповідного сценарію розвитку, враховуючи особливості зовнішнього (державна, споживачі) й внутрішнього середовища та функціонування підприємств ЖКГ різних підгалузей та з різними економічними показниками;

дістало подальшого розвитку:

- поняття «розвиток підприємств житлово-комунального господарства», яке, на відміну від існуючих, розглядається як комплексний процес, результатом якого має стати покращення показників ефективності й результативності діяльності підприємств ЖКГ за рахунок надання споживачам більш якісних житлово-комунальних послуг;

- застосування результатів економічного аналізу у частині використання отриманих індикаторів для подальшого SWOT-аналізу при формуванні стратегій розвитку підприємств ЖКГ.

Практичне значення одержаних результатів. Полягає в теоретичних висновках доведених до рівня конкретних положень і рекомендацій, придатних для практичного застосування щодо формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ.

Теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ знайшли своє застосування в практичній діяльності: Департаменту бюджету і фінансів Харківської міської ради - розроблено систему встановлення причинно-наслідкових зв'язків між рівнем оплати населення за житлово-комунальні послуги та показником заборгованості населення з оплати цих послуг, рівнем відшкодування затвердженими тарифами фактичної собівартості житлово-комунальних послуг, грошових доходів і/або сукупних ресурсів домогосподарств (акт впровадження № 25 від 17.11.2016 р.); КП «Харківводоканал» - запропоновано підходи до визначення напрямів зростання рівня оплачених послуг підприємств житлово-комунального господарства (акт впровадження № 9 від 15.03.2017 р.); Північно-Східного наукового центру НАН України і МОН України - розроблено та запропоновано концептуальний підхід до формування стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства на основі сценарного

підходу (акт впровадження № 01-06/367 від 29.12.2016 р.); КП «Нововодолазьке водопровідно-каналізаційне підприємство» - обґрунтовано доцільність використання методів і підходів економічного аналізу у формуванні та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства (акт впровадження № 11 від 07.06.2017 р.).

Окремі теоретичні та методичні положення застосовуються в навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова при викладанні навчальних дисциплін: «Статистика підприємств міського господарства», «Організація і методика економічного аналізу», «Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств міського господарства», «Внутрішній економічний механізм підприємств міського господарства» та «Регіональна економіка» (довідка від 15.05.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою. Висновки й результати дисертаційної роботи, що виносяться на захист, отримані автором особисто і відображені в наукових працях. Особистий внесок здобувача в наукових працях, надрукованих у співавторстві, конкретизовано у списку публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дослідження. Наукові результати дисертаційної роботи апробовано на V міжнародній науково-практичній конференції «Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі» (Харків, 2017), міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні наукові підходи до вдосконалення політики економічного зростання» (Ужгород, 2017), всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції молодих учених і студентів «Економіко-правові аспекти державно-приватного партнерства в умовах децентралізації економіки України» (Харків, 2017), III міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки» (Харків, 2017), International Scientific-Practical Conference Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization (Klaipeda, Lithuania, 2016), IV міжнародній науково-практичній конференції «Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі» (Харків, 2015), III всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасна економічна наука: теорія і практика» (Полтава, 2013), II та III міжнародних науково-практичних конференціях «Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі» (Харків, 2010 та 2013), XXXV науково-технічній конференції викладачів, аспірантів і співробітників ХНАМГ (Харків, 2010).

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 20 наукових праць (11 - одноосібних) загальним обсягом 5,9 друк. арк. (особисто автору належить - 4,04 друк. арк.), у тому числі 1 розділ - у колективній монографії обсягом 1,06 друк. арк. (особисто автору належить - 0,5 друк. арк.), 8 наукових статей загальним обсягом 2,59 друк. арк. (особисто

автору належить - 1,73 друк. арк.), з них 6 - у вітчизняних наукових фахових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, 1 - у зарубіжному виданні, у тому числі, 1 - у електронному виданні; а також 11 праць апробаційного характеру; 1 праця, яка додатково відображає результати наукових досліджень загальним обсягом 0,29 друк. арк. (особисто автору належить - 0,14 друк. арк.)

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 235 найменувань на 26 сторінках, 10 додатків на 52 сторінках. Загальний зміст роботи викладений на 260 сторінках комп'ютерного тексту, містить 43 рисунки, 9 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості щодо апробації та публікації результатів дослідження.

У першому розділі *«Теоретико-методичні засади управління розвитком підприємств житлово-комунального господарства»* охарактеризовані напрями функціонування ЖКГ, виявлені особливості зарубіжного досвіду, систематизовані теоретико-методичні положення щодо управління розвитком підприємств ЖКГ, обґрунтовані сутнісні характеристики та наукові складові формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ.

Показана недосконалість системи стратегічного управління підприємствами ЖКГ, низькі темпи реформування галузі, низька якість послуг, неспівставна з їх вартістю, зростання аварійності функціонування ЖКП.

У результаті узагальнення досвіду функціонування ЖКГ у західних країнах доведена необхідність використання змішаної моделі розвитку, яка враховує положення німецької моделі з важливим значенням муніципалітетів, та французької моделі, де широке використання отримало залучення приватного сектору в сферу ЖКГ.

Визначена необхідність зміщення пріоритетів функціонування вітчизняних підприємств ЖКГ з «виживання» на розвиток. Обґрунтовано необхідність впровадження й реалізації нових механізмів розвитку.

У результаті систематизації існуючої наукової літератури виявлені особливості функціонування та розвитку підприємств ЖКГ в сучасних умовах: значний рівень зношеності основних засобів ЖКГ та висока аварійність; низький рівень проведення ремонтних робіт; технологічна нерозвиненість; незрілість інноваційної та соціально-економічної інфраструктури; низький рівень інвестиційної активності; відсутність обґрунтованої потребами модернізації тарифної політики; наявність регіональних диспропорцій та асиметрій розвитку галузі; негативний вплив на екологічну ситуацію в регіонах; нерозвиненість ринкових умов та монополізація ринку послуг;

низький рівень інформованості населення щодо функціонування підприємств ЖКГ та розподілу фінансових ресурсів; нестабільне фінансування підприємств ЖКГ; наявність внутрішньовиробничих проблем та ін.

Визначено, що для реформування і розвитку підприємств ЖКГ необхідно створити цілісну систему стратегічного управління із забезпеченням соціально-економічних та організаційно-управлінських зовнішніх та внутрішніх взаємозв'язків. Відповідно, стратегія розвитку підприємств ЖКГ як процес є комплексом довгострокових дій з використанням методів, інструментарію, моделей, орієнтованих на досягнення мети при гармонізації взаємодії з зацікавленими особами. У подальшому автором визначено відповідний комплекс дій.

У другому розділі *«Аналіз проблем стратегічного управління розвитком підприємств житлово-комунального господарства»* здійснено дослідження основних показників розвитку підприємств ЖКГ, охарактеризовано їх діяльність по Харківській області, виявлені особливості державного регулювання функціонування підприємств ЖКГ, визначені методи і моделі стратегічного управління процесом їх розвитку.

За даними Державної служби статистики України, у 2016 р. населенням країни оплачено за житлово-комунальні послуги 60,1 млрд.грн. (82,8% нарахованих за цей період сум). Отже, відбувається зниження рівня оплати житлово-комунальних послуг, хоча в деяких регіонах України спостерігалось перевищення 100 % (рис. 1).

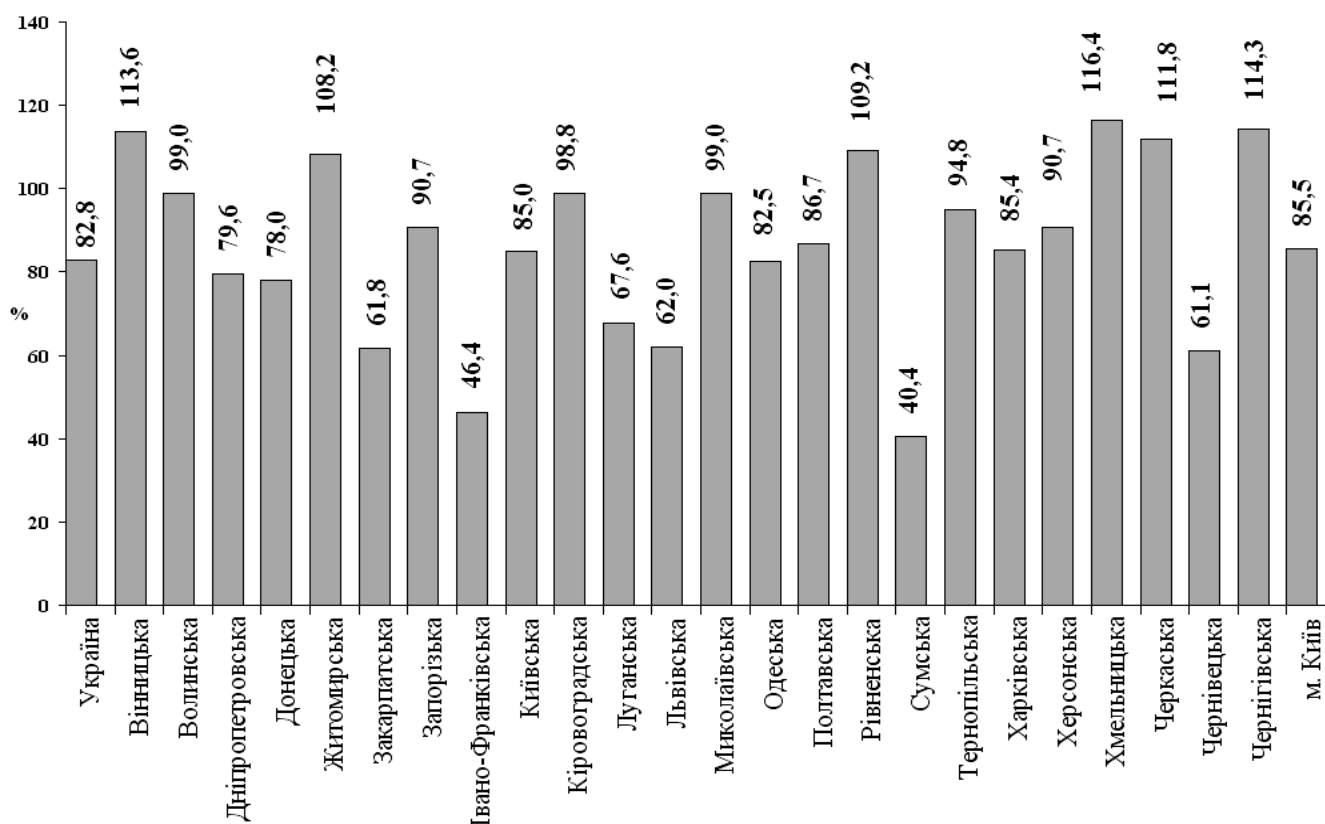

Рис. 1 – Рівень оплати населенням за житлово-комунальні послуги у 2016 р. за регіонами України

Джерело: побудовано автором

У результаті дослідження діяльності підприємств ЖКГ по Харківській області визначено, що функціонування КП «Харківські теплові мережі», ТОВ «Котельні лікарняного комплексу», Харківського обласного комунального підприємства «Дирекція розвитку інфраструктури території», КП «Теплові мережі», КП «Харківводоканал» характеризується загальними тенденціями, які відбуваються у ЖКГ України (рис. 2).

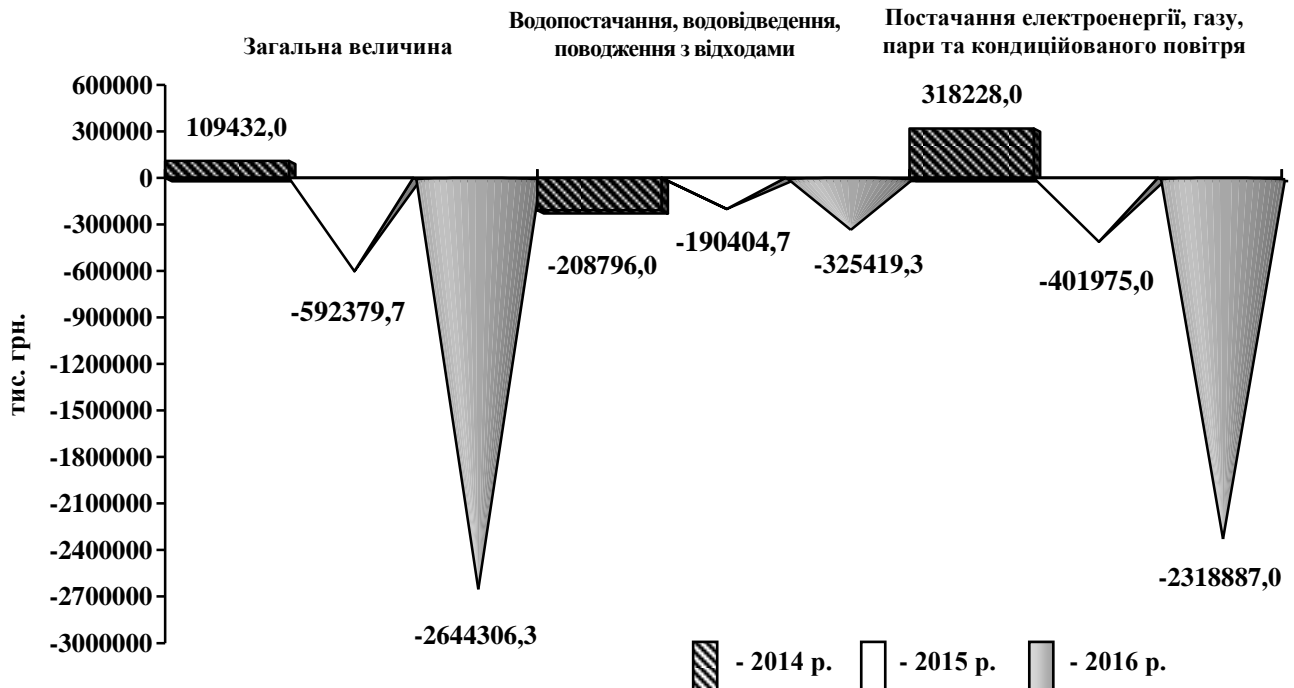

Рис. 2 – Фінансові результати діяльності підприємств ЖКГ Харківської області

Джерело: побудовано автором

На основі дослідження основних показників діяльності підприємств ЖКГ Харківської області визначено, що на КП «Харківські теплові мережі», ТОВ «Котельні лікарняного комплексу», Харківському обласному комунальному підприємстві «Дирекція розвитку інфраструктури території», КП «Теплові мережі» спостерігається негативний фінансовий результат, у структурі витрат операційної діяльності найбільшу питому вагу складають матеріальні витрати, де паливо займає суттєву частину, значна сума кредиторської й дебіторської заборгованостей свідчать про накопичення боргів і неможливість своєчасного погашення підприємствами ЖКГ своїх зобов'язань. КП «Харківводоканал» також отримало збитки, спостерігаються дисбаланси в сфері формування та погашення заборгованості.

Це потребує розробки та реалізації відповідних першочергових заходів фінансової стабілізації у рамках стратегій розвитку. При розробці стратегій розвитку для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо змін зовнішнього середовища й використання наявних ресурсів підприємств ЖКГ приділена увага їх сильним і слабким сторонам.

У третьому розділі «*Методи розробки та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства*» визначено та

здійснено моделювання стратегічних індикаторів управління розвитком підприємств ЖКГ, запропоновані напрями розробки та методичний підхід до формування та реалізації стратегій.

Розвиток підприємств ЖКГ, за авторським визначенням, характеризується як комплексний процес, що призводить до покращення показників їх функціонування та дозволяє досягти нового стану для підвищення рівня якості наданих житлово-комунальних послуг.

Так, наприклад, у найпоширенішому випадку орієнтації на фінансовий показник - рівень оплати населення за житлово-комунальні послуги ($P_{он}$) запропоновано модель (1), за якою визначено вплив на обраний показник заборгованості населення з оплати за житлово-комунальні послуги ($Z_{он}$), рівня відшкодування затвердженими тарифами фактичної собівартості послуг ($P_{вт}$), грошових доходів і/або сукупних ресурсів домогосподарств ($П_{зд,срд}$), враховуючи оплату праці, пільги та субсидії, використання заощаджень, позик та ін.:

$$P_{он} = 0,69 - 0,29 \times Z_{он} + 0,16 \times P_{вт} + 0,07 \times П_{зд,срд}, \quad (1)$$

У результаті були запропоновані заходи спрямовані відповідно на: погашення поточних та минулих заборгованостей споживачів; реалізацію інформаційної політики щодо комунікацій підприємств зі споживачами відповідних послуг; забезпечення оптимального рівня відшкодування затвердженими тарифами фактичної собівартості послуг з урахуванням впливу зовнішнього середовища інтересів відповідних підприємств і споживачів.

В дисертації визначено дії щодо зростання рівня оплачених послуг підприємствам ЖКГ Харківської області шляхом зниження та оптимізації рівнів кредиторської та дебіторської заборгованостей.

За результатами визначення відповідних показників і критеріїв (коефіцієнт множинної кореляції, коефіцієнт детермінації, коефіцієнт рангової кореляції, рівень мультиколінеарності між незалежними змінними, F-критерій Фішера, критерій Ст'юдента та критерій Дарбіна-Уотсона) було показано, що розроблена модель є адекватною та характеризує встановлені причинно-наслідкові зв'язки між факторами.

Використовуючи отримані з моделі результати, запропоновано інструментарій, що дозволяє здійснити вибір найкращого сценарію розвитку, враховуючи особливості зовнішнього й внутрішнього середовища та функціонування підприємств ЖКГ. Охарактеризовано етапи формування та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

У табл. 1 обґрунтовано застосування SWOT-аналізу для формування та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Охарактеризовані дії спрямовані на: розвиток технічного й технологічного рівня підприємств ЖКГ; забезпечення їх фінансування та взаємодії з різними групами зацікавлених осіб; результативності й ефективності функціонування.

На наступному кроці у дисертації визначено та експертно оцінено напрями щодо забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального

Обґрунтування складових SWOT-аналізу для оцінки середовища, в якому функціонують підприємства ЖКГ

Напрями SWOT-аналізу	Характеристика
Визначення внутрішніх сильних сторін функціонування підприємств ЖКГ	Виявлення факторів, які характеризують внутрішні сильні сторони функціонування підприємств ЖКГ, які можуть включати параметри (стан та рівень кваліфікації й мотивації робітників галузі, технічний та технологічний рівень, система управління, стан підприємства, ринкове місце, споживачі, партнери та інші зацікавлені особи)
Виявлення внутрішніх слабких сторін функціонування підприємств ЖКГ	Характеристика факторів, які негативно впливають на функціонування підприємств ЖКГ та гальмують його розвиток, це «вузькі місця», які визначаються менеджментом й можуть бути усунені самостійно (незадовільний рівень якості наданих житлово-комунальних послуг, збитковість або низька результативність підприємств ЖКГ, значні витрати, низька кваліфікація персоналу, низький технічний й технологічний рівень, зниження репутаційних складових, низька конкурентоздатність й кредитоздатність, неефективна внутрішня система управління підприємствами ЖКГ)
Визначення зовнішніх можливостей функціонування підприємств ЖКГ	Оцінка та характеристика факторів, які забезпечують зростання основних показників функціонування підприємств ЖКГ в контексті розвитку представленої сфери (активне застосування державно-приватного партнерства, удосконалення нормативно-правової бази з боку державних інституцій, низький рівень конкуренції, розробка й реалізація програм розвитку підприємств ЖКГ, їх підтримка з боку держави)
Визначення зовнішніх загроз функціонування підприємств ЖКГ	Характеристика зовнішніх факторів, які гальмують розвиток підприємств ЖКГ й на які не впливає менеджмент, але які є можливість попереджувати і застрахуватись від них (зростання цін на енергоносії, нестабільна соціально-економічна й політична ситуація, зміна в технологіях, постійна зміна законодавства, зростання витрат у зв'язку з змінами у законодавстві, зовнішньополітичні фактори, низька інвестиційна привабливість з боку внутрішніх і зовнішніх інвесторів ЖКГ)

Джерело: побудовано автором

господарства (табл. 2) відповідно до обраного сценарію розвитку. До цього процесу були залученні п'ятдесят експертів, які були відібрані з керівників підприємств ЖКГ і науковців, що розробляють та впроваджують нові програми у галузі та методики для розвитку ЖКП. Були розроблені відповідні форми (анкети) оцінки можливих стратегічних варіантів.

Напрями забезпечення розвитку підприємств ЖКГ

Сценарій	Напрями
Песимістичний сценарій	забезпечення відповідності встановлених тарифів якості наданих житлово-комунальних послуг (ДПС ₁)
	формування напрямів функціонування підприємств ЖКГ з урахуванням рівня платоспроможності споживачів, виникнення можливої заборгованості й нестабільності політичних й соціально-економічних умов (ДПС ₂)
	забезпечення зростання технічного й технологічного рівня підприємств ЖКГ, проведення постійного ремонту та модернізації основних засобів (ДПС ₃)
	створення умов системного фінансування програм розвитку підприємств ЖКГ, низький рівень їх реалізації, впровадження державно-приватного партнерства, реалізація комплексного підходу щодо реалізації дій, представлених у нормативно-правовому забезпеченні (ДПС ₄)
	забезпечення позитивної результативності діяльності, збільшення ефективності управління (ДПС ₅)
	подолання негативного впливу функціонування підприємств ЖКГ на екологічний стан регіону й держави (ДПС ₆)
	забезпечення комунікацій з різними групами зацікавлених осіб (ДПС ₇)
Посередній сценарій	проведення обґрунтованої тарифної політики (ДП _р С ₁)
	збільшення рівня фінансування програм розвитку підприємств ЖКГ, зростання активності їх виконання й реалізації (до 90%), активний розвиток державно-приватного партнерства (ДП _р С ₂)
	модернізація системи управління підприємствами ЖКГ, спрямування зусиль і лобювання інтересів щодо зниження впливу держави на розвиток цієї сфери та демонополізації галузі й поглиблення конкурентного середовища проведення активної політики щодо залучення вітчизняних і закордонних інвестицій, реалізація сучасних інноваційних проектів (ДП _р С ₃)
	модернізація та технологічний розвиток підприємств ЖКГ на основі впровадження й розвитку сучасних технологій проведення системного ремонту (ДП _р С ₄)
Оптимістичний сценарій	реалізація тарифної політики, яка базується на економічній доцільності й соціальній орієнтованості (ДОС ₁)
	активне залучення закордонних та вітчизняних інвестицій (ДОС ₂)
	дії, спрямовані на реалізацію в повному обсязі (100%) програм розвитку підприємств ЖКГ, розвитку державно-приватного партнерства, активна реалізація відповідних програм, досягнення високого рівня енергоефективності об'єктів, які знаходяться або обслуговуються підприємствами ЖКГ (ДОС ₃)
	дії, спрямовані на забезпечення функціонування системи управління підприємствами ЖКГ, орієнтованої на забезпечення його ефективності й результативності (ДОС ₄)
	забезпечення розвитку конкурентного середовища в сфері надання житлово-комунальних послуг, низький вплив державних інституцій (ДОС ₅)
	дії щодо реалізації інноваційних програм та активне впровадження інноваційних технологій, забезпечення функціонування сучасних систем управління кредиторською й дебіторською заборгованістю, взаємодією з споживачами та іншими зацікавленими особами та ін. (ДОС ₆)
	реалізація дій щодо розвитку людського капіталу, орієнтованого на забезпечення високої результативності й ефективності діяльності житлово-комунальних підприємств (ДОС ₇)

Джерело: побудовано автором

У результаті дослідження визначено коефіцієнти конкордації відповідно кожного сценарію: песимістичний - коефіцієнт конкордації дорівнює 0,76; посередній - коефіцієнт конкордації - 0,72; оптимістичний - коефіцієнт конкордації - 0,7. Визначені коефіцієнти конкордації говорять про значний рівень узгодженості думок експертів, які брали участь у опитуванні.

Слід також відзначити, що за кожним сценарієм відбувається зниження коефіцієнта конкордації, що вказує на зниження рівня узгодженості думок експертів. Крім того, необхідно вказати на певний песимізм експертів щодо реалізації сценаріїв, які орієнтовані на довгостроковий розвиток підприємств ЖКГ на основі запропонованих дій.

Рівень важливості запропонованих дій у рамках відповідних сценаріїв розвитку підприємств ЖКГ ілюстровано на рис. 3.

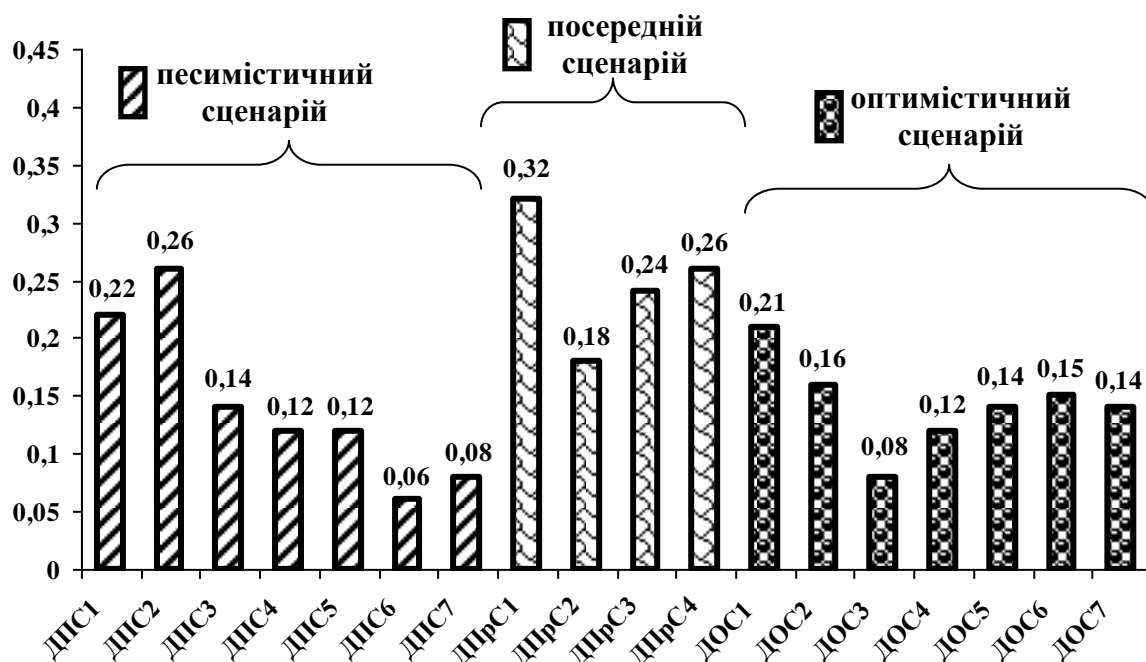

Рис. 3 – Рівень важливості реалізації дій, які запропоновано здійснювати у рамках відповідних сценаріїв розвитку підприємств ЖКГ

Джерело: побудовано автором

Наприклад, для КП «Харківські теплові мережі» можна запропонувати песимістичний сценарій розвитку відповідно до напрямків, які входять до нього та рівня важливості реалізації дій; Харківського обласного комунального підприємства «Дирекція розвитку інфраструктури території», КП «Теплові мережі» - посередній; ТОВ «Котельні лікарняного комплексу, КП «Харківводоканал» - оптимістичний.

У результаті об'єднання попередніх методичних кроків у дослідженні запропонований загальний методичний підхід до формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ (рис. 4) та визначені його ознаки і характеристики (цільова орієнтованість, функціональна спрямованість, чітке структурування, формування зворотних зв'язків й створення можливостей реагування на виникнення диспропорцій та дисбалансів, що виникають у

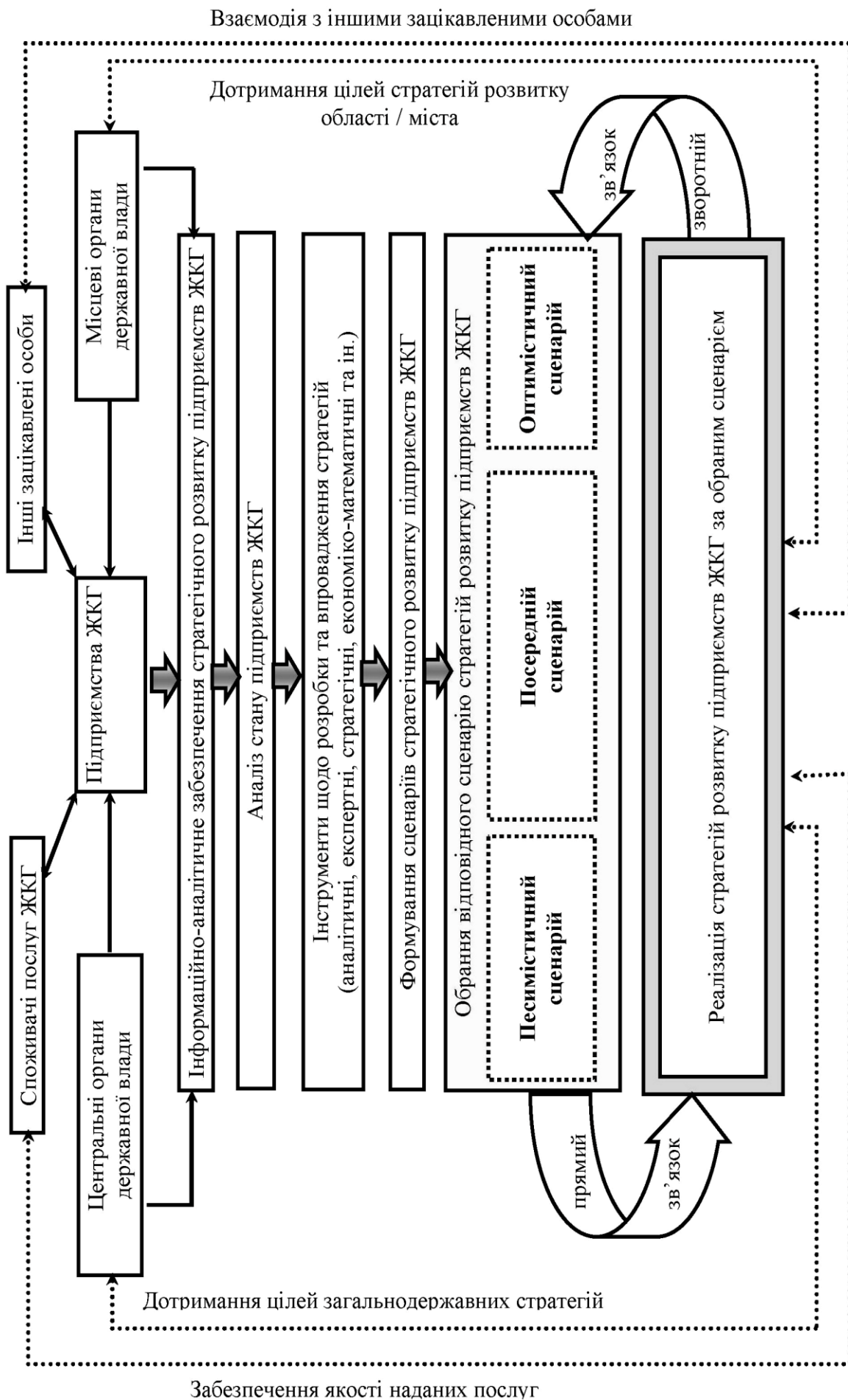

Рис. 4 – Методичний підхід до формування механізму реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ
 Джерело: побудовано автором

рамках представленого механізму, оцінка показників, що характеризують якість його впровадження).

При цьому фокусується увага на тому, що обрання відповідного сценарію стратегій розвитку підприємств ЖКГ відбувається за прямим зв'язком, але існує можливість скоригувати обраний сценарій через зворотній зв'язок чи обрати інший сценарій.

У дослідженні доведено, що при реалізації сценаріїв у рамках стратегій розвитку підприємств ЖКГ необхідно враховувати рівень та якість взаємодії з зацікавленими особами:

- зі споживачами послуг щодо забезпечення їх якості (тенденція до зростання якості житлово-комунальних послуг свідчить про реалізацію стратегії; у разі зниження якості - здійснюються відповідні зміни та корективи, починаючи з самого початку реалізації відповідного механізму);

- з центральними органами державної влади щодо дотримання цілей загальнодержавних стратегій;

- з місцевими та регіональними органами державної влади відносно дотримання цілей стратегій розвитку міста (області), яка впливає на формування та реалізацію стратегій розвитку підприємств ЖКГ;

- з іншими зацікавленими особами, які впливають на реалізацію стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливе науково-практичне завдання щодо специфічних методів і організації формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ. У процесі дослідження та вирішення поставлених задач отримані наступні висновки та надані пропозиції:

1. Житлово-комунальне господарство являє собою специфічну сферу життєзабезпечення, діяльність якої поширюється на все населення та організації як споживачів, значна частка підприємств якої належать до комунальної власності, а тарифи на послуги, рівень оплати споживачами можуть регулюватися державою. Це висуває специфічні вимоги до управління розвитком підприємств ЖКГ.

У результаті узагальнення досвіду функціонування сфери ЖКГ у розвинених країнах виявлено як посилення ролі держави та муніципалітетів у регулюванні та фінансовій підтримці її розвитку, так і поширення ринкових механізмів розвитку із залученням приватного капіталу. У дисертації для умов України запропоновано використання змішаної моделі, яка враховує обидва механізми розвитку.

2. Визначені специфічні задачі стратегічного управління розвитком підприємств ЖКГ із орієнтацією на інтереси споживачів та громад щодо якості та вартості послуг із урахуванням необхідності забезпечення позитивних результатів фінансово-господарської діяльності підприємств, а також різних форм державної підтримки та участі приватного сектору. Запропоновано підхід до визначення відповідних трьох груп стратегічних показників як

індикаторів у економіко-математичних моделях та регуляторів при вирішенні поставлених задач.

3. Аналіз стану підприємств ЖКГ на національному, а також регіональному рівні Харківської області показав наступні проблеми як загрози розвитку: незбалансованість тарифної політики з платоспроможністю споживачів і потребами технічного розвитку підприємств; відсутність власних коштів підприємств; складність залучення фінансових ресурсів з бюджетів усіх рівнів та приватних коштів. Разом з тим, були виявлені резерви і можливості зменшення аварійності, втрат води і енергії, а також можливості підвищення ефективності управлінських і фінансових механізмів.

4. За цих умов визначено роль зовнішнього нормативно-правового забезпечення державою стратегічного розвитку підприємств ЖКГ, яке полягає в орієнтації на вигідне державно-приватне партнерство, демонополізацію галузі як у відносинах підприємств зі споживачами, так і, в основному, з постачальниками матеріально-технічних та енергетичних ресурсів, створенні ефективної системи відтворення житлового фонду й комунальної інфраструктури задля сталого функціонування систем життєзабезпечення населення, підвищення якості житлово-комунальних послуг у поєднанні з оптимізацією виробничих витрат і наданням соціальної підтримки вразливим групам населення.

5. У розвиток загального підходу як наступний крок запропоновано модель визначення найважливіших у нинішніх умовах - фінансово-економічних індикаторів стану та розвитку підприємств та відповідних чинників впливу, використання методів економіко-математичного моделювання на прикладі взаємозв'язків між рівнем оплати та заборгованістю за житлово-комунальні послуги, рівнем відшкодування затвердженими тарифами фактичної собівартості послуг, грошовими доходами і/або сукупними ресурсами домогосподарств.

6. На основі результатів комплексної оцінки можливостей і загроз з урахуванням сильних і слабких сторін на рівні підприємства як наступний крок стратегічного планування запропоновано використання SWOT-моделі з точками зростання у вигляді реалізації можливостей, нівелювання визначених загроз, зниження впливу слабких сторін і зростання впливу сильних сторін підприємств ЖКГ.

7. Для вибору стратегічних рішень для підприємств з різними показниками розвитку рекомендовано застосування сценарного підходу із експертною оцінкою результатів кожного сценарію та економіко-математичною обробкою результатів.

8. Узагальнення попередніх кроків дозволило запропонувати загальний механізм формування та реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ, який включає: формування специфічних для галузі і підприємств цілей; визначення основних проблем зовнішнього й внутрішнього середовища; характеристику ключових факторів і точок зростання; прогнозування можливих сценаріїв розвитку; схему реалізації стратегій розвитку підприємств ЖКГ із визначенням джерел і напрямів фінансування.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Розділи у колективних монографіях

1. Величко В.В., Гайденко С.М. Особливості формування стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства в умовах турбулентної економіки // Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство: колективна монографія / за заг. ред. К.С. Шапошникова та ін. У 2 томах. Херсон: ВД «Гельветика», 2015. Т. 1. С. 229-246. (1,06 друк. арк. / 0,5 друк. арк.; *внесок автора*: виявлено негативні особливості розвитку підприємств житлово-комунального господарства України; запропоновано комплекс дій по розробці стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства, а також основні етапи формування та реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства).

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Гайденко С.М. Міжнародний досвід та вітчизняні тенденції розвитку житлово-комунального господарства на регіональному рівні // Культура народів Причорномор'я. 2011. №217. С. 9-11. (0,18 друк. арк.).

Наукові праці у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

3. Гайденко С.М. Теоретичні аспекти розвитку підприємств житлово-комунального господарства // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». № 24 / 2017 (ч. 1). С. 97-100. (Міжнародна індексація: Index Copernicus). (0,24 друк. арк.).

4. Гайденко С.М. Економетричне моделювання показників функціонування підприємств житлово-комунального господарства // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. № 2 (08) 2017. Частина 1. С. 91-97. (Міжнародна індексація: Google Scholar). (0,41 друк. арк.).

5. Гайденко С.М. Побудова алгоритму формування механізму реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент». № 24-1/2017. С. 93-96. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar). (0,24 друк. арк.).

6. Величко В.В., Гайденко С.М. Сценарний інструментарій стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». № 23 / 2017. (ч. 1). С. 138-142. (Міжнародна індексація: Index Copernicus). (0,29 друк. арк. / 0,14 друк. арк.; *внесок автора*: визначено напрями та обґрунтовано використання наукових складових розробки стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства на основі наукового підходу, що дозволить здійснити вибір відповідного сценарію розвитку в майбутньому).

7. Viktoriia Velichko, Sergiy Gaydenko, Alla Krokhmal Main aspects of development strategy of city economy // *Economia Aziendale Online*. Vol.7. No.2: Issue

2/2016. 2016. URL: <http://riviste.paviauniversitypress.it/index.php/ea/article/view/1822>. (0,47 друк. арк. / 0,15 друк. арк.; *внесок автора*: виявлено основні аспекти стратегії розвитку міської економіки).

8. Величко В.В., Гайденко С.М. Актуальні питання управління підприємствами житлово-комунального господарства в сучасних економічних умовах // Електронне наукове фахове видання Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство», 2016. № 4. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-4/11-stati-4/286-velichko-v-v-gajdenko-s-m>. (Міжнародна індексація: Index Copernicus, CiteFactor). (0,47 друк. арк. / 0,23 друк. арк.; *внесок автора*: обґрунтовано рекомендації щодо формування моделі управління розвитком підприємств житлово-комунального господарства).

9. Величко В.В., Гайденко С.М. Наукові складники розробки стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». № 19 / 2016. (ч. 1). С. 57-61. (Міжнародна індексація: Index Copernicus). (0,29 друк. арк. / 0,14 друк. арк.; *внесок автора*: обґрунтовано рекомендації та наукове підґрунтя щодо вдосконалення процесу розробки та реалізації стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства).

Праці апробаційного характеру

10. Гайденко С.М. Напрями забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального господарства в турбулентних умовах // Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки: Матер. III міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Харків, 01 - 28 лютого 2017р.). Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. С. 177-180. (0,24 друк. арк.).

11. Гайденко С.М. Система довгострокового тарифного регулювання в ЖКГ як чинник розвитку державно-приватного партнерства // Економіко-правові аспекти державно-приватного партнерства в умовах децентралізації економіки України: Матер. всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. мол. учен. і студ. (м. Харків, 01 - 28 лютого 2017р.). Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. С. 119-121. (0,18 друк. арк.).

12. Величко В.В., Гайденко С.М. Стан інфраструктури підприємств житлово-комунального господарства України // Сучасні наукові підходи до вдосконалення політики економічного зростання: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 5 - 6 травня 2017р.). - Ужгород: ДВНЗ "УжНУ". 2017. С. 59-63. (0,29 друк. арк. / 0,14 друк. арк.; *внесок автора*: досліджено основні показники стану інфраструктури підприємств житлово-комунального господарства України та обґрунтовано відповідні рекомендації).

13. Гайденко С.М. Дослідження стану розрахунків населення за житлово-комунальні послуги в Україні // Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі: Матер. V міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 24 - 26 травня 2017 р.). Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. С. 26-27. (0,12 друк. арк.).

14. Гайденко С.М. Етапи розробки та механізм реалізації стратегії

розвитку підприємств житлово-комунального господарства // *Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: International scientific conference* (Klaipeda, 29 January 2016). Klaipeda: Baltija Publishing. 2016. P. 137-141. (0,29 друк. арк.).

15. Величко В.В., Гайденко С.М. Моделювання стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства // *Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі: Матер. IV міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 26 - 28 травня 2015р.). Харків: ХНАМГ. 2015. С. 140-141. (0,12 друк. арк. / 0,06 друк. арк.; *внесок автора*: обґрунтовано можливість використання сценарного підходу розвитку підприємств житлово-комунального господарства з визначенням пріоритетних напрямів розвитку й розробка та впровадження моделей управління цими підприємствами).

16. Гайденко С.М. Нормативно-правове забезпечення стратегічного розвитку житлово-комунальних підприємств регіонів в сучасних умовах // *Сучасна економічна наука: теорія і практика: Матер. III Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф.* (м. Полтава, 7 - 8 листопада 2013 року). Полтава: ПолтНТУ. 2013. С. 161-163. (0,18 друк. арк.).

17. Гайденко С.М., Синельник Л.В. Сучасні проблеми житлово-комунального господарства та шляхи їхнього вирішення на регіональному рівні // *Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі: Матер. III міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 20 - 22 травня 2013 р.). Харків: ХНАМГ. 2013. С. 13-15. (0,18 друк. арк. / 0,10 друк. арк.; *внесок автора*: згруповано основні цілі реформування житлово-комунального господарства в сучасних умовах; сформовано основні способи досягнення визначених цілей; обґрунтовано ключові завдання, які необхідно виконувати для досягнення визначених цілей).

18. Гайденко С.М. Сучасний розвиток інфраструктури регіону та формування більш ефективних механізмів управління міським господарством XXXV науч.-техн. конф. препод., аспирант. и сотруд.: тезы докладов (г. Харьков, 21 - 23 апреля 2010 г.). Харьков: ХНАГХ. 2010. Ч. 3. Экономические науки. С. 13-15. (0,18 друк. арк.).

19. Гайденко С.М. Сучасні аспекти фінансової стабілізації діяльності підприємств житлово-комунального господарства // *Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі: Матер. II міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 20 - 22 жовтня 2010 р.). Харків: ХНАМГ. 2010. С. 40-42. (0,18 друк. арк.).

Наукові праці, які додатково відображають результати наукових досліджень

20. Волгіна Н.О., Гайденко С.М. Теоретичні аспекти сучасного реформування житлово-комунального господарства України // *Електронне наукове фахове видання Дніпропетровського державного аграрно-*

економічного університету “Ефективна економіка”. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4998> (Міжнародна індексація: Index Copernicus, Google Scholar). (0,29 друк. арк. / 0,14 друк. арк.; *внесок автора*: виявлено основні аспекти сучасного реформування житлово-комунального господарства України).

АНОТАЦІЯ

Гайденко С.М. Формування та реалізація стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). - Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, 2017.

Дисертаційна робота присвячена обґрунтуванню теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування та реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Розроблено методичний підхід до формування механізму реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства, що представляє собою комплекс взаємопов'язаних дій, які базуються на відповідному інформаційно-аналітичному забезпеченні, інструментарію, що дозволяє здійснити оцінку стану та напрямів функціонування підприємств житлово-комунального господарства та забезпечити реалізацію стратегій їх розвитку. Удосконалено поняття «стратегія розвитку підприємств житлово-комунального господарства»; систематизовано інформаційно-аналітичне та методичне забезпечення процесу розробки і реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства; охарактеризовано застосування результатів економічного аналізу для подальшого SWOT-аналізу при формуванні стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства; обґрунтовано сценарний підхід до формування стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства; запропоновано метод визначення для умов України стратегічних індикаторів управління розвитком за допомогою моделювання причинно-наслідкових зв'язків між факторами, що визначаються споживачами, які характеризують стан підприємств, що відображають тарифну політику; обґрунтовано підходи до визначення напрямів впливу на зростання рівня оплачених послуг підприємств житлово-комунального господарства.

Ключові слова: стратегії розвитку підприємств житлово-комунального господарства, сценарії стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства, методичний підхід до формування механізму реалізації стратегій розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

АННОТАЦИЯ

Гайденко С.Н. Формирование и реализация стратегий развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства. - Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических

наук по специальности 08.00.04 - экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). - Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А.Н. Бекетова, Харьков, 2017.

Диссертационная работа посвящена обоснованию теоретико-методических положений и практических рекомендаций относительно формирования и реализации стратегий развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства.

Разработан методический подход к формированию механизма реализации стратегий развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства, который представляет собой комплекс взаимосвязанных действий, базирующихся на соответствующем информационно-аналитическом обеспечении, инструментарии, способном осуществить оценку состояния и направлений функционирования предприятий жилищно-коммунального хозяйства и обеспечить реализацию стратегий их развития, учитывая особенности взаимодействия с заинтересованными лицами и трансформации, которые происходят во внешней экономической среде.

Ключевые слова: стратегии развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства, сценарии стратегий развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства, методический подход к формированию механизма реализации стратегий развития предприятий жилищно-коммунального хозяйства.

ANNOTATION

Gaidenko S.N. Formation and Implementation of Strategies for the Development of Housing and Communal Services Enterprises. - Manuscript.

The thesis for the scientific degree of a candidate of science in Economics in specialty 08.00.04 - economics and enterprise management (by economic activities). - O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, 2017.

The dissertation is devoted to the substantiation of theoretical and methodological provisions and practical recommendations on the formation and implementation of strategies for the development of housing and communal services enterprises.

A methodical approach to the formation of a mechanism for implementation of strategies for the development of enterprises of housing and communal services is developed, which is a set of interrelated actions based on appropriate information and analytical support, a toolkit that allows to evaluate the state and directions of functioning of housing and communal services enterprises and provide implementation of strategies for their development, taking into account the features of interaction with stakeholders and the transformation taking place in the external economic environment.

The concept of «development strategy for housing and communal services» is improved; systematized information-analytical and methodological support for the process of developing and implementing strategies for the development of housing and communal services enterprises; the use of the results of economic analysis for further SWOT-analysis in the formation of strategies for the development of housing

and communal services enterprises is described; grounded the scenario approach to the formation of strategies for the development of housing and communal services enterprises; the method for determining the conditions of Ukraine's strategic development management indicators by simulation of causal relationships between factors, that determined consumers, that characterize the state enterprises, reflecting tariff policy; approaches to identifying areas of influence on the growth of paid services housing and municipal services.

Based on the characteristics of each scenario of housing and utilities development, it is substantiated that in the short term a pessimistic scenario is being implemented, as it is necessary to overcome significant disparities and imbalances in the industry, accumulation of negative phenomena without establishing sufficiently high development horizons in the relevant period; in the medium term the prospect proved the necessity of using the scenario of mediocre development of housing and utilities enterprises, within the framework of which the foundation for the stable development of them is created; in the long run, an optimistic scenario is implemented based on a suitable basis and within the framework of this scenario the stable growth of utilities companies is ensured.

Keywords: strategy of development of enterprises of housing and communal services, scenarios of strategy of development of housing and communal services enterprises, methodical approach to formation of the mechanism for implementing the strategy of development of enterprises of housing and communal services.

Підп. по друку 07.11.2017
Друк на різнографі
Зам. № 9987

Формат 60×84 1/16
Ум. друк. арк. 0,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017